

KOLOSZVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőség és kiadó hivatal
piaczsor Dietrich ház 277 szám.

Előfizetheti Kolozsvárt Stein János úr középvezetési könyvkereskedésében, valamint a szerkesztőségénél; vidékről minden postahivatalnál. Előfizetési díj félre 6 pf. évnegyedre 3 pf.

Hirdetések 10 p. kr. beiktatási bélyeg díj, s minden négyhasábos egy sor után 4 p. kr.-nak Stein középvezetési kereskedésbe beküldése mellett kiadatnak.

Figyelmeztetésül.

Lapjainkból még mind szolgálhatunk teljes számu példányokkal. Előfizetési díj a birodalomban **három**, külföldre a postabér miatt **öt** ezüst rnsforint évnegyedenként.

Közlemény az erdélyi muzeum-egyleti ajánlatok iránt.

XXIX.

1176.) Kolozsvár város nemes tanácsa és választott esküdt közönsége felsőbb jóváhagyás reményében*) ajánl.	500 pf. ur.
1177.) Veres Márton ur	100 „
1178.) Zudor Károly ur	100 „
1179.) Henter János ur évenként három r. r.	15 „
1180.) Balázs Antal r. cath. tanár ur egy r. r.	5 „
1181.) Vakár János r. cath. tanár ur egy r. r.	5 „
1182.) Andrassy Károly r. cath. tanár ur egyszer mindenkorra	20 „
1183.) Csiki Péter r. cath. tanár ur egy r. r.	5 „
1184.) Gyertyánffy István r. cath. tanár ur egy r. r.	5 „
1185.) Cziriél Antal igazgató-tanár ur egy r. r.	5 „
1186.) Domokos Ignác r. cath. tanár ur egy r. r.	5 „
1187.) Bors Lázár r. cath. tanár ur egy r. r.	5 „
1188.) Sárossy Károly r. cath. tanár ur egy r. r.	5 „
1189.) Ferenczi József r. c. esperes évenként két rendes részvényt	10 „
1190.) Biró Mária, Bors Lázárné egy gyűrűt, melynek feje egy Theodosius-arany.	5 „
1191.) Kovács Antal szeszgyárigazg. egy r. r.	10 „
1192.) Dr. Fehérvári Lajos ur évenként két r. r.	6 „
1193.) Betrási Moné, kereskedő évenként	6 „
1194.) Lengyel J. Péter, kereskedő egy r. r.	5 „
1195.) Lengyel S. Péter, kereskedő egy r. r.	5 „
1196.) Gyertyánffy Jónás, keresk. egy r. r.	5 „
1197.) Elekes Mihály földbirtokos egy r. r.	5 „
1198.) Holler József egy r. r.	5 „
1199.) Hirsch Ignác ur egy r. r.	5 „
1200.) Középső Woith Jakab egy r. r.	5 „
1201.) Flóth Adolf egyszer mind.	5 „

*) Részünkről teljes reménnyel vagyunk az iránt, hogy e nemes városnak ezen, a közmiveltetés terjedésére s egyszersmind a városnak is diszére szolgáló intézet iránti határozata a magas, sőt legmagasb kormány-nál annál inkább helyben fog hagyatni, mivel hogy az a cultura terjesztését valóban főbb igazgatási elvei egyikének vallja, és mert ez által Kolozsvár annyi volt közintézetéért némi kárpótlást nyerend.

Szerk.

EGY KIHALT CSALÁD TITKAIBÓL.

(Beszély)

Gr. Lázár Kálmántól.

(Folytatás.)

— Ah, édes gyermekem — szólt oktató hangon — ön nagyon is jószívű, de kissé érzélgő; azt le kell szoknia. Lásd ön, az ily lázadók megérdemlik büntetésüket. (A dőre szabadságbrándjaikkal megzavarják a csöndes, békés polgárok nyugalmát. Látja ön, ezekért hagyám én is oda a szép, előttem felejtethetetlen Páris is. Képzeld, csak! midőn a forradalom kitört, az egész várost valódi harci színtérre változtatták át s egy golyó, szegény papagályom, az én kedves Tutum életének is végett vetett. No már az a szegény madár mit vétett annak az infame canailennek? ... Ah, szörnyű emberek ezek, nem érdemese a legparányibb részvétre is.

Képzelné, hogy Gertrud keveset figyelt az épületes beszédre.

Gondolatai messze tévedeztek.
E gondolatok ifjú keblének első, tavaszt hirdető fecskéi voltak.

Szívében új, ismeretlen érzelmek ébredtek.

A ki ismeri a női szívet, e földre dobott részét a mennynek, érteni fog, az nem hiszi, hogy egy író rajongó képzelmenyének szüleményi a fentebbi sorok, hanem érezni fogja, hogy a való érzelmek hű leírata.

Ki is lehetne oly elfásult, hogy ne bírná felfogni, mily eszményi világba röpke egy tizenhat éves fiatal leány, mint törekszik még környezetét is a mindennapiasság köréből kiemelni s eszményképét költészetének egébe ragadni. Mint a költő mondja: „még az eget is, min oly ihlettséggel csüngenek, regényes érzelmek varázsával árasztják el.”

És chez képzeljünk egy német hölgyet, kivel ugy szólva vele született a költészet, képzeljünk egy újkori Margithot a nemzetiségi harcz korában.

Ugy hiszem, evvel minden meg van fejtve, ugy hiszem még

1202.) Szász Dániel egysz. mind.	5 pf.
1203.) Erdélyi Sámuel egysz. mind.	5 „
1204.) Mittelbach József egysz. mind.	5 „
1205.) Erős Márton egysz. mind.	5 „
1206.) Bernády Dániel egysz. mind.	5 „
1207.) Ifj. Woith Jakab egysz. mind.	5 „
1208.) Niegreis Miksa egysz. mind.	8 „

(Folyt. követh.)

A D Ó Ü G Y.
VIII.

Teendők közt fő helyet foglal el az egyesületi szellem felébresztése. Ugy vagyunk ügyeinkkel, mint az egykori vándor a sziklarommal, ki naphaladtakor jutott egy keskeny sziklaösvényre, hol utját egy véletlen alágördülő szirtrom elzárta. A legnagyobb erőfeszítéssel kísérté annak félregördítését, de siker nélkül; s im jött a második, harmadik vándor, jött végre a tizenkettődik, mindenik külön-külön siker nélkül küzdve meg az akadály terhével, végre az egyik ily szavakkal serkenté tette társait „bajtársok! fohászkodjunk az egek urához, s mit egyenkint meg nem tehetünk, kísértünk közös erővel, hátha az Isten célhoz segít.”

Szavára feléledvén társai, a sziklaromot vállvetve lehengetik a mélységbe, s utjokat az éj beállta előtt békésen tovább folytaták.

Kövessük mi is e példát, s mit egyenkint kivívni nem tudunk korlátolt anyagi helyzetünkben, társulatilag teremtsük elő.

A világ minden részeiben hogy mily sok idvest teremtenek elé a társulatok*), mennyi inséget hárítottak el, s mily magasra fokozták az anyagi jólétet, — mindnyájan jól tudjuk, s bámulatos mind a mellett: mily kevés történt nálunk a társulatok megállapítása körül.

Hogy pedig a társulati vállalatok mily kevés áldozat mellett mily dus sikerrel jutalmaznak, élő példája a Kolozsvárt létező ugynevezett „provisionalis társaság”, mely áll a régi kormánysszék tagjaiból, kik havonként bizonyos, éppen nem terhelő összeget tesznek össze, mely kamatra kiadatván, gyors szaporodása által, az előállható végszükségek fedezésére szép biztosítékot nyújt.

*) Különösen a kis Belgiumnak alig pár évtized alatt hová emelte a társulati szellem kereskedelmét, műiparát, s gazdaságát.

Szerk.

halványoknak fognak tetszeni a színek, miket a kedves hölgy érzelmei festésére fölhasználtam.

Sétájközből visszatérve, Gertrud egész úton szótalan, néma volt.

Hazaérve, szobájába sietett, föltárta kedvencz gerlejekalitkájának ajtaját e szökökkel:

„Szegény madaram! miként is leheték oly kegyetlen hozzád ... miként foszthatalak meg szabadságodtól.

S a vigan tova szárnyaló madarat hosszasan kísérté tekintetével, míg az eltűnt a távol ködébe, mint saját ismeretlen világba röpkedő gondolatai.

Lelkén mind több regényes képlet vonult át, és szíve anélkül hangosabban vert, minél többször gondolt Alfrédre.

Ah, ez már is több volt, mint a bujdosó iránti részvét.

Pár hét telt el.

Az ifjak gyakran találkoztak és leginkább Fortsholm előtt titkolák az Alfréd ottlétét.

Tudák, hogy szerelmesek egymásba a nélkül, hogy szóltak volna gyöngédebb érzelmeikről.

Hanem a mit ajkai nem mondtak el, azt elmondák szép csillagos estéken a zene édes, szívű jövő, szívhez szóló hangján.

VI.

Azonban nagyon csalódtak, midőn azt hívék, hogy Fortsholm előtt titok a bujdosó ottléte s Gertrudnak irántai vonzalma. Csak azt nem tudta ő, hogy ez ifjú, ki Adrien Renold név alatt tartózkodik a környékben, valódi ki legyen.

Párszor találkozott is vele, de a több éveken át nem látott ifjút nem ismerte meg.

Legtávolabbról se gondolt arra, hogy az Alfréd legyen.

De szükség esetében saját hasznára akarván fordítani az ifjak szerelmét, gondosan őrzé titkát, s Gertrud legfőntebb anynyit vehetett észre, hogy darabidő óta gyámja figyelni látszik minden léptére.

És az önző báró csakugyan nem számított rosszul.

Vagyoni állása oly bonyolult volt, hogy csak rövid időre és csupán óriási erőmegfeszítéssel s roppant áldozatokkal bírta azt eltitkolni.

Különösen egy Korn nevezetű szállítónak, (ki némileg titkaiba is bele volt avatva) tartozott nagy összeggel.

Vajjon nem lehetne az ország különböző részeiben is ily társulatot alapítani? Én azt gondolom, hogy: igen! ha nem volnánk oly indolensek. Köz erővel, egyesült akarral nem állíthatnánk bankot, miről már emlékeztem? — azt gondolom azt is igen.

Társulatilag nem emelhetnők-e gazdaságunkat, nem mesíthetnők ló, szarvas, s egyéb marháinkat? nem hozhatnánk gépeket, hasznos növénymagokat, jó fajta facsemetéket? sőt még könyveket is?

Nem volna-e célszerűbb minden életre szükséges kellékeket, melyekért most egyes nyereszkesedők kizsákmányolnak, az első kezektől, társulatilag hozatni meg?

Sokat javítana sorsunkon az is, ha a fényűzést szűkebb korlátok közé szorítanók, különben is ez általában sokkal több kárt mint hasznót okoz, oly államban, hol a gyártás nincs kifejlödvé, sőt még bizony csak kezdeményezve sincs, honnan a pénzt minden cikkért külföldre kell kiküldeni, ott a fényűzést méltán nevezhetjük a jólét aqua tofánájának.

Igaz ugyan, hogy az első francia forradalom után, melynek viharjái között a fényűzés ottan háttérbe szorult, hogy I-ső Napoleon azt újra felélesztette, s legmagasb fokra is emelni igyekezett; az hasznos befolyással volt ott, ezeknek nyujván kenyeret. — Idvess lehet a mostani francia császár törekvése is a fényűzés emelése körül, miért is éppen nem lepott meg azon udvari rendelet, mely szerint fontaneblaubani mulatása alatt vendégbölgyei háromszor voltak kötelesek átöltözködni, s egy ruhában kétszer megjelenni illetlen volt.

Czélravezető Angolhonban is, hogy a királynő gyárkerületeit meglátogatván, köztük mulatása alatt a legnagyobb pompát fejté ki, s ezáltal a műiparosok helyzetét segiteni igyekeztek. — Ily tartományokban a fényűzés eszkeze a szorgalom ösztönzetének.

De nálunk, a mi szegény, csakis a földből életnedvet szívható honunkban, mi jótékonyaságot, mi hasznót élvezhetünk a fényűzés után? Bizony semmit, a tulságos áron vásárlott gyönyör és hiuság pusztá csillogásánál*).

Nem lehetünk azon tévhitdelemben, hogy ha lá-

*) De mennyit veszünk általa! Azt mondja satiráiban Juvenalis:

A fizetés határideje lejárt, de pénz nem volt ... Forstholm egy napról a másikra halasztotta a fizetést, míg végre a zsidó meg sokalka a várakozást, csöddel fenyegeté.

A báró egyetlen havi időhaladékot kért.

A hitelező megadta azt is.

Az a hó is lejárt, mint a többi határidő, de pénz megint csak nem volt, csupán a tetemes kamatokra.

Honnan remélt Forstholm, minő tervei voltak?

Azt nem tudom.

Annyi igaz, hogy Korn megjelent pénzt követelni, megjelent azzal a pontossággal és gúnyos dolyffal, miaz illeten pénzembereknél oly gyakran föllefthető.

(A halál még hamarabb késedelmez, mint a pénzt zaklató tözsérfa).

Öt percet se késétt.

Azon órában, melyben a báró egy hó előtt a pénz megfizetését igéré, bejelenteté magát nála.

— Ön nagyon jókor és nagyon roszkor jön Korn, a mint veszszük, — szólt a báró a belépőhez.

— Meglehet, sejtem a báró ur szavainak értelmét, de...

— Tölem várja magyarázatát. Mit?...

— Ajkaimról kaptá le a szót nagyságod.

— Jól van. Tehát. Én célomhoz egy lépéssel se állok közelebb, mint ezelőtt egy hóval.

— Ezt nagy fájdalommal veszem észre, fájdalommal, mert kénytelen leszek...

ÚTI VÁZLATOK.

VII.

(Folytatás.)

Róma, 1857, febr.

Remélem, nem sokalták meg olvasóim a fürdőkről megjegyzéseimet: megint fürdőről akarok írni, azokról, melyek Titus fürdői nevet viselnek.

Régi mese, hogy a haldokló oroszánt megrugta az idomtalan számar. Ezen találó képes beszédnek szavakba foglalását nem hagyta a későbbi nemzedékekre az ókor. Volt már ekkor elég anyaguk ezen örökigazság feltalálására.

nyainkat csinos egyszerű öltöny helyett pazar fénybe öltöztetjük, ezzel jövő boldogságaira munkálunk, sőt éppen ellenkezőről vagyok meggyőződve; mert minden értelmes házasulandó visszaretten azon gondolatától: hogy a mostani nyomasztó körülmények közt egy fényűzéshez szokott nőt kelljen kielégítenie.

Azt sem hiszem, hogy gyermekeink üdülésére adott házi körök csak úgy lehetnek látogatottak, vigák, kellemesek, ha egyszerű izletes esték helyébe, iny-csiklandoztató, s a szerint költséges étel s italok tömegével halmozuk el asztalunkat, mintha azt vélnék, hogy vendégeink huszonnégy óra óta mit sem ettek volna.

Teheti valaki azon észrevételt, hogy dus lakomáink, a magyar vendégszeretettel reánk szállott, s tiszteltben tartandó összekasok! Lehet! De sokat tehetek elődeink, mit fájdalom! mi nem tehetünk, sokat élvezhettek ők, nekünk nélkülözni kell. Jobb feltétellel is vagyok magyar jellemünkről, hogysem hibetném, hogy a barátságos házi köröket nem szellemi érintkezés hajlata, hanem gastronomisch érdekek vonnák össze. Ha így volna, nemzetem jövőjét kellene siratnom.

Házi köreink tulleszessége már is azon szomorú eredményt szülte, hogy városban úgy, mint falun, a társaskörök meggyérültek, és miért? azért mert egyik is a másiktól elmaradni nem akarván, álszeméremből inkább bezárja házat, hogysem a másiktól kevesebb fényvel fogadja vendégeit, minek következtése, hogy mindenki otthon unatkozik, s elmaradnak az idves eszmecserék, melyek sok jó következtéssel kérkedhetnének.

Az ily erőfeszítéseknek még káros hatása, hogy ezen fonáság átcsap a nép alsóbb osztályaira is, és sok szegény kész utolsó darabföldjét dobra verni, hogy ne jének selymekendőköt vásároljon.

Tegyük félre a nélkülözhető fényűzést, hogy romba ne düljünk, s kénytelenek ne legyünk vészkiáltásainkkal végre a léget is megrázkódtatni. Vigyázzunk, hogy a m. kormány előtt is ne őrülünk magunkra az egykor „farkas” kiáltó pásztorfiú szerepét, bárha különben a farkas valóban nyakunkon is van, de fényűzés által ellenkező látszat tűnve fel, nehogy azt véljék, hogy mindazon pazar fény évi jövedelmünkkel telik ki, s vészkiáltásaink csak színlelték.

Vagynak már is, kik habár szegénységünket igen jól ismerik, panaszaikat a mostani rendszert nehezíteni akaró törekvéseknek szeretnék hirdetni, s utalnak fényűzésünkre**).

Nil non permittit mulier sibi, turpe pulat nil,
Cum virides gemmas collo circumdedit, et cum
Auribus extensis magnos committit elenchos.

Szerk.

** Az ilyenek bizonyosan nem ismerték a magyart virágzóbb napjaiban; szegénységünket mi sem jellemzi jobban, mint hogy a régini sokkal korlátoltabb mostani életmódunkat, és pedig méltán, káros fényűzésnek tekinthetjük, pedig hol vagynak most a régi fényes diplomai lakomák, hol a fényes fogatok, az

Titus fűrdője a Maecenas példája felébe emelkedtek. Valaha gondolat épült, pompás lehetett amaz első, most semmi egyéb nincs belőle, mint az újabb romok alatt a régibb mosaiknak kevés maradványa. Oly kevés volt számba véve az ezen helyen levő legrégebbi épület-maradványok Neró idejében, hogy a régibb mosaikra új falat emeltek. Neró pompás palotát épített a Maecenas háza felébe, — oly pompást, hogy a fényes és dus császári Rómában „aranyház” melléknevet kapott. Titus a császári palotát közfürdővé változtatta. Lehet képzelné, minőnek kellett lenni egy oly egyszerű mulató-házból épült fürdőnek, kivált ha megdöbbenünk, hogy Titus még meg is nagyította. Rómáj után teremtő biztosan meghatározni nem lehet, de mesés terjedelemtől szóló gyanításokkal és régi adatokkal állanak jelenleg a néző elbő. És, hogy a szamarugást is elmondjam: a közép-időben a porban és suban heverő szobrok és egyéb disztimény-töredékek emez érdekes helye tolvaj-barlangul szolgált!

Elgondoltam, midőn eme romokat megnéztem, hogy az életnek képi beszélel sorsuk. Porba dől a hatalom és romjai fölött új emelkedik; a divatos hatalom minden cziczomaival ragyogó, és majd az is elűnik, más utódoknak adván helyet. Az alátvaló helyét uralkodó foglalja el, — későbbre a hely átváltozik, hogy a nagy tömegnek szolgáljon mulatsággal, — és Maecenas lakhelyén rablók tanyáznak a végén.

B. KEMÉNY GÁBOR.

KÖNYVISMERTETÉS.

Az erdélyi gazdasági egyesület Havi Füzetei. Népszerű közlő, Erdély gazdasági viszonyai érdekében. Az igazgató választmány megbízásából szerkeszti Fényi Henrik, gymnasiumi tanár és egyetemi titkár. V. és VI. füzet sat.

Azon sok célszerű intézkedések közül, melyekkel gazdasági egyesületünk közrehatni akart, mindenesetre egyik legfontosabb helyet a fennnevezett havi füzetek kiadása foglalja el.

Bármely egyesület, hogy működésében sikeres kihatással bírasson, nem nélkülözheti azon életmódszert, mely által közönségével közlekednie kell. Ezért minden nemzet kebelében a terjeszkedő civilizációval együtt szaporodnak irodalmi terén is a szakvállalatok.

Azért, ha nemzetünket szeretjük, mérsékeljük fényűzésünket, hogy ne váljunk olyanná mint a rozsdá, mely miután mindent özszerág maga körül, végre önmagát emészti meg.

Hosszas, unalmas, de jó szándékkal írott cikkemet legyen szabad nemzetem szépneméhez intézett pár szóval bevégzenem.

Lehet, hogy kevés azok száma, kik szebb foglalkozásukból fennmaradhatott idejükből egy-két percet igénytelen soraimnak szánni méltóztatnak, s bár tudom, hogy két kebelbeli magyar hírlapunk nagy zajt nem üthet az előfizetők bő részvételével, mind a mellett remélem, hogy mint valamely divátarúsnő csipkehoritékja, vagy valamely kereskedő theaszelenccjére burkolt papír, e lap kézbe jut, s így célomat elértem.

Igenis hozzád akarok szólni szépnem! szívből szeretett nemzetem hölgyeihez! Ti vagytok gyermekkorunk védangyalai, ifjúságunk tanácsadói, férfikorunk vezérei, aggkorunk ápolói, — egy szóval, ti vagytok mindenünk. Töletek sok függ, s ha voltatok valaha édes anyanyelvünk megmentői, most újból ugyanarra szép mező nyílik előttetek. Szeressétek hazánkat inkább mint a fényűzést, úgy nem kezdjük meg ismét a vándorlást, s honi fészünkbe nem költöznek idegen madarak.

Szeressük hazánkat, miveljük, ápoljuk, védjük nemzeti nyelvünket, fordítsuk a fényűzés kincseit a szellemiekre; de erre nektek is hölgyeim, kiket a sors több vagyonnal áld meg, közre kell munkálni, s visszatartózkodni minden túlzott és nélkülözhető fényűzéstől, mint mi egyenesen nemzetiségünk romlására vezet.

Ha ezt szilárd akarattal életbe léptetni törekedtek, örömmel fog benneteket a józanabb rész követni. Isten és ember előtt áldottak lesztek a jelenben és jövőben, mint oly magas felfogású lények, kik a mulékony gyönyör és hűségnek inkább szerettétek hazátokat!

GRÓF BETHLEN FARKAS.

PÉNZÜGYI TÁJÉKOZÁSOK.

I.

Egy igen fontos korszak veszi nálunk kezdetét. A pénzhatalom kezd Erdélyben is piacot keresni; a tőkék közelitenek felénk, kacsingatva iparproductumainkra, államkártyái tőkénkre, földbirtokunkra.

A börze egy szédítő örvény, melybe a gyenge fejű belehull, de hol gyakorlott szem, kincseket halászhatsz.

A töképezésk közeledése Erdélybe, válthatik javunkra, válthatik romlásunkra, javunkra válthatik a mennyiben a pénzt bővítvén, a kis töképezések uszorsádkodásától megment; romlásunkra válthatik, a mennyiben az adósodni kész könnyelműség könnyen oda engedheti magát e két arcu daemon martalékaul.

Hivatásom e lapokhoz hozván, kötelességemnek tartom, a mennyiben a pénzügyi viszonyok fejlődésébe betekint-

ezüsttel öntött huszárok, apródok? Ezered része a régi fénynek, s ez is megöl. Szerk.

Mire lehet Erdélynek nagyobb szüksége, mint éppen a földmívelés tanulmányozására, midőn műiparunk fejletlenségében, a népek oeconomicai fejlődésének mink tisztán primitív stadiumban, a szántóvetésnél állunk, s a mi kicsiny alapot, nem jólére, csak is az önfeltartás végszükségeire bírhatunk, azt mind az anyaföld adja nekünk terményeiben.

Méltán lehet bámulni olvasó-közönségünk azon közönyét, melynek fogva a földipar tanulmányozásának ösztönét mondhatni: az István-bácsi naptárának szűkkörü, s nem éppen helyi viszonyainkhoz alkalmazott, cikkeivel kielégítettnek lenni mutatja.

Ha a magyar „Gazdasági Lapok” valamely nagy kiterjedéssel bírnának, Erdélyben meg ebben lelhetnénk magyarázatot; de hogy egy erdélyi gazdaságot tárgyzó, s éppen ily olcsó havi irat, melynek egész évi folyamára két a gazd-egylet tagjainak pedig egyetlen egy ezüst rítst, s a postadírtól kivetít meg; hogy havi füzetünk bővebb részvétre nem találunk, e nek okát csak is abban képzeljük, hogy salusi birtokosaink még azon füzeteket nem ismerhették meg. Ez okból egyenesen felkérjük a gazdasági egyesület illető választmányát, sziveskedjék közelebből valamelyik következő füzetéből annyi példányt felünyomatni, hogy mutavánlyul azt olvasó-közönségünknek megküldhessük.

Ezen füzetek hasznos és célszerű voltát, azon végeztél szükségességén kívül, hogy az egy hetilappá nője ki magát; csak már az előtűnt fekvő füzet is eléggé igazolja, mely maga egy elméleti (Finálytól) és két gyakorlati cikket hoz (Tiszta L. és Foszto F.-től) s mellette a január 24-diki választmányi ülés jegyzőkönyvét. Minthogy a füzetek szűk köre iróitól tömörséget igényelt, ha a tárgyalás alá vett cikkek tüzetes ismertetését kellene megtennünk, ide kellene nyomtatnunk szinte az egész füzetet, mi azonban lapunk terén kívül esnek.

Az első cikkben mindjárt a Barret-féle cséplőgépeknek e füzet elején közreadott rajza mellett, derék s szelleműs hazánk fia Tiszta L. ászló ur értekezésk röviden és szabatosan a cséplőgépekről. Elmellőzzük az elméleti részt, s egyenesen utasítjuk olvasóinkat az eredeti forráshoz; azonban azon gyakorlati számvetést, melyet Tiszta ur saját tapasztalatából tesz, a cséplőgépeli magyarázat és a cséplés közli, az előbbinek nagy előnyére eső nyeresémi idomoztatban, — azt itt felmutatni el nem mulasztjuk. „Váltó-gazdaságomban csűröm mellett — így ir derék hazánk fia — 1854 őszön 2 kis asztal búza állott. Ezek közül

hetek, időszakonként honfitársaimat ezen igen fontos kérdések körül tájékoztatni.

Eddig irtóztam azon rémitő uszorsádkodástól, melynek kereskedés, műipar, apró tőke kitétte folytonosan a birtokosságot; most attól rettegek, hogy az olcsóbb pénz vagy jól fel nem fogott hitelüzletek, csábító erővel bírván, az oly nevezetes váltótörvények érvénye alatt, végromlásunkat okozzák.

Inkább együnk száraz kenyérhaját s öltözzünk darócba, hogy sem váltókat írjunk alá, hogy sem eladósodjunk.

A kinek adóssága van, tisztázza le azt államkártyólásából, s igyekezzék nyugottabb szegénységben hagyni inkább gyermekeit, mint azon lelket zaklató uriaságban, melyben mink maradtunk.

A pénzhatalom első mozzanata volt nálunk az, mely az urbéri előlegek beváltásával jelentkezett.

Erdély urbéri papiraival szerencsésebb volt, mint Magyarországon. Ott a papírok bécsi börzei cursusa előbb 60 volt (száz ezüstrfrintot érő papírtért fizettek 60 ezüstrfrint készpénzt) és csak miután az első kisorsolás megtörtént, kezdett az árfolyam emelkedni, s most midőn jelen hó 30-kán már a harmadik kisorsolás történik, volt képes az árfolyam 79—80-ig felemelkedni; míg Erdély urbéri papirjainak cursusa egyszerre a bécsi börzén 77—78-on kezdte árfolyamát, s ha várnunk kellett utána, egyszersmind akkor kapván azt ki, mikor már az ausztriai, cseh sat. tartományok papirja már több, s a magyarországi is már két sorsoláson ment át, bizvást remélhető, hogy papirjaink árfolyama időnkint emelkedni fog; mind a mellett azonban, mint G. J. úr felszólalása jellemző, volt példa, hogy Erdélyben a dolgot jól nem értő sok birtokostól fele áron vagy is 50-es árfolyamban szedtek be sok urbéri papírt az uszorsádkodók.

Addig is, míg alkalmam lesz, s az olvasók részvéte által azon cél elérésére segítve leszünk, hogy a K. Közlöny számára erdélyi papirjaink cursusát Bécsből telegrafiroztassuk, melyről még a lapok mind hallgatnak, — ismételve figyelmeztetem a birtokosságot, hogy papirjaink még eddig mindig 1 1/2 s legfeljebb 2 pcenttel jártak alább a magyarországiaknál a bécsi börzén, tehát e részben semmi más állításknak ne higyenek.

Hogy a vidéken még nagyszerű rászédések folynak az államkötelezvényekkel s urbéripapírokkal, arról már vettem tudomást... Tudok már izraelitát, ki pénzembereink egyikéhez 150 ezer pfirtra ígért urbéripapírt összegyűjteni 72-el bizonyos pcentért, holott itt Kolozsvárt az urbéri papírokat 75—76-tal váltják be. Akármelyik birtokos ezt Dietrich, Kövári vagy Korbuly uraknál levél útján is eszközölheti, s nincs miért vidéki kalandorok által magát kizsákmányoltassa. Legjobb pedig, ha két-három talu birtokossága ösztözettszi urbéri papírját, ha azt beváltani akarja, s egyikök felhívja ide a kolozsvári pénzpiacra.

Nem azért, hogy ezen hírlap szerkesztésébe bonyolódjak, de mert okom van, az előttünk kevésbbé ismeretes pénzügyi kérdések közt, a birtokosságot s benne nemzetünket féltetni, kérem olvasás s terjesztés a lapok olvasását a birtokosság közt, bár most két-három évig, míg pénzpiacaink az igaz firmákat felismerjük, s míg alkalmunk lehet olvasóinkat megismertetni azon Erdélyben ismeretlen körülményekkel, melyekkel az állampapírok, vasut, gyár sat. részvények forgalma együttjár.

En elfogom mondani, a mit s a mennyiben értek s

a kisebbik elverésére fogadjam 3 tordai cséplőt, kik 12-dén cséplétek azt, ezen kívül kikapván a szokásos kenyérbe vékát is. Ezen asztal ghan volt 95 kalangya búza, kalangyáját 30 kévével számítva

A 3 cséplő szórással együtt dolgozott rajta 25 napot s felmérték a csűr földjéről 195 véka szem. Ebből a cséplők kapnak illetőségük szerint 32 vékát. Részöket eladták 3 pírton vékáját. E szerint a részemre maradt 173 véka elcséplése 66 frt. p. p. vagy is 165 frtba került, mely összeget a vékák számával elosztva, tisztán kijön hogy:

1 véka gabona cséplési költsége 50 kr. és 2/3 V. C. volt.

A másik asztalban volt 89 kalangya, kalangyáját 30 kévével számítva. Mire erre került volna a sor, cséplőgépem összeállított, s ezt azzal vertük el. Ez a lakasomtól lóháton egy órájárányra levő tanyán történt. En s embereim még a géppeli bánásban avatlatlanok lévén, nem engedtem, hogy távollétemben dolgozzanak, úgy, hogy decemberben folyvást a munkához 9 óra előtt soha se kezdünk s már 4-kor el kelle azt hagynunk, hogy hazajöttömmel nagyon el ne késsem. Egy napra tehát nem lehet 5 munka óránál többet számítani s a csűr földjéről felmértük 200 véka szemet. E szerint egy nap alatt cséplétek el 17 kalangyát, egyre-másra oly gabonából, melynek szalmája 2 1/2 tól 3 láb hosszúságú volt. Ez figyelmet érdemel, a mennyiben a szalma hossza a munka serénységére nagyon befoly; mert mentől hosszabb, annál több idő kell, hogy a gépen átmenjen. Szemül számítva pedig, mindennap elválasztottunk a szalmától 40 véka szemet, melynek csak szórása maradt el.

Ezen számításba be van véve a gabona behordása, a gépenek, ökörfutás sat. s a miatti meg-megállás ideje is, mert midőn a gép darabig folyton dolgozik, sokszor tett kísérleteim szerint, egy az elcséplést tiszta búzához hasonló jó vagy rossz kalangya elcséplésére nem kell több idő 14 percnél, ezt azonban csak a gép serénysége kimutatására jegyzem meg, mert a kenés s a marha pihentetése oly elkerülhetlen teendők, mikre időt okvetlen mindig kell számítani. Ennyit tett hát a gép ökörfutással még belátanulaton emberekkel egy 5 óráig dolgozó nap alatt. Mennyit fog az dolgozni, ha az emberek betanultak, 10 órai dolgozó napon, azt azokra bízom felvetni, kik soraimra figyelni szivesek voltak.

(Folyt. következik.)

felfogom; a ki többet ért s fog fel, annak örömet átengedem a tért; mert nem firkálni hanem használni akarok.

DÓZSA D.

Keleti levelek.

Bukarest, april 6-kán.*) Azt természetesen tudják önök, hogy a nagy hatalmak biztosai—legkésőbb az oroszé—e hó 2-kán szerencsésen mind elérkeztek hozzánk és itt a legnagyobb részvétellel fogadtattak; hogy a követválasztások erőiesen folynak a megyékben. Az unio hivi igen élénk erélyt fejtenek ki mindenhol, szindarabokban az új nemzeti színházban parodisálják az (öreg maradi bojárokat) unioelleneseket, röpiratok által sietnek mindenféle capacitálni a népet.

E röpiratok közül kettőt magam is olvastam. Egyiknek írója B. Boeresku, készült és nyomtatott Párisban, oláh és franczia nyelven, címe: „România dupe Tractatul de Paris din 30 martie 1856.”

Ez a röpirat érvénytelennek tartja mindazon békekötéseket, melyek 1716—1821 az orosz és török udvarok közt az oláhokat érdeklőleg, rólók és nálok nélkül történtek és azt mondja 1-ör, hogy Oláh- és Moldvaországok szabad és független souverain államok, **) azon önkéntes békekötések alapján, melyeket románok 1393, 1460, 1513 és 1529-dik években a török udvarral kötöttek.

2-ör. Oláh- és Moldvaországok politikai léte, törvényei, jogai mostantól fogva a nagy hatalmak kezességé alá vannak helyeztetve.

3-szor. Ez országok feje független, s csakis a portának hódol s fizet évi adót. Ez adót lehet aként tőkésíteni és csak a kamatját fizetni.

4-er. Ez országok fejedelmének joga van hadat kezdeni, békét kötni, kereskedelmi szövetségekre lépni, más államokba ügynököket küldeni, pénzt veretni; a nélkül, hogy a magas portának felelős lenne, csak ennek jogait meg ne sértsé.

5-ör. Végre joga van ez országok fejedelmének pénzt veretni, saját arczképét tétetve arra, s e pénz mennyiségéről, mekkoróságáról sat. a szomszéd hatalmakkal értekezni.

Ez a röpirat első részének tartalma.

A másik részben a főbb pontok:

1. A két ország unioja. 2. Idegen uralkodó franczia, angol, piemont, belga vagy svéd uralkodó házakból, bárki más alatt nemzetiségök veszélyeztetődnek. ***). 3. A nemzetet képviselné fejedelme és egytellen képviselőház. 4. Az örökösödés leányágra nem szállhatna. 5. A miniszterok legyenek felelősök a képviselőháznak és fejedelmének. 6. A rendes országgyűlésen kívül tartassék minden hatodik évben egy rendkívüli. 7. A jobbágyság klákát ne tegyenek, s mostani birtokuk $\frac{2}{3}$ -da legyen tulajdonuk. 8. Idegenek jószágot vásárolhassanak, de mint oláh alattvalók úgy tekintessenek. 9. A katonaság száma szaporíttassék, és legyen mindenki sorozás alá tartozó. 10. A halállali büntetés töröltessék el, ugys már 30 éve hogy nem gyakoroltatik.

Szóval, beligazgatásába senki ne szólhaszon, s felelősséggel senkinek ne tartozzék.

A másik röpirat itt nyomtatott, írta egy bukaresti román. Címe: „O aruncetoare de okiu a supra unirei Principatelor romine.” Mint hallom, egy kereskedő írta, és ingyen osztogatták bárkinek. Fejtegeti az unio üdvös voltát mondván:

1. Az unio menti meg a földbirtokosokat. 2. Az unio fogja fölvirágoztatni az ipart. 3. Ez emeli a katonaságot illő helyére. 4. A papságot méltóságára. 5. A jobbágyságot az emberek sorába.

Ha az ország külső befolyás miatt beteg, — az unio gyógyítja meg. Ha belső nyavalyában szenved, — az unio gyógyítja meg. S ha mind a két kór ostromolja, — csak az unio gyógyítja meg.

Miután előszámlálja az unio számtalan anyagi és szellemi hasznait, „nézzétek — úgy mond — a kétszáz-ezer százszáz hány dus gymnasiuma van, akkor, midőn az öt millió oláhságnak kettő van olyan, a mikkel nem dicsekedhetik, teljes reménnyel van, hogy nem lesz román, ki ne ohajtsa azt, s hiszi, hogy mind a két ország, egyik végétől a másikig, ezt fogja hangoztatni: „legyen egy a két hazából.”

Ennyit a két röpiratból. Engem eddig a világi kérdések nem sokat érdekeltek; de öntől fölhiba, ezután több figyelmet fordítandok reájok, ha ezzel hazámnak csak egy fővényszemet is használhatok.

Az unio pártolói: a fiatalság, a kereskedők; ellenei: a nagysebü bojárok, kik féltik a szép mosiakat, pedig ha a jobbágyságon nem segítenek, itt is könnyen szomorú catastrofik állhatnak elő.

Ha bár nem hírlapba való, de mégis egy érdekes borzástól jelenetet megemlítek még önnek. A napokban,

kik s kik nem, itt egy vürtembergi szegény embert nővel együtt fejszékkel agyonverték, egy fejszét a férfi fejében hagytak, az anya véres keblére pedig csoccszóó gyermekét fektették, a más két nagyobb gyermek elszaladt. E szerencsétlenséget ily helyzetben sokan megnézték, de többek közt egy fiatal házasság székely atyafi szígyártó annyira megborzadt tőlök, hogy egy éjszaka alamból fölugorva, örülten kiabálni kezdett, fejszét ragadott, hogy ne hagyja magát meggyilkolni, nojék kiüzte házából, az ajtókat bezárta, s úgy várta, reggelig, sőt estig bé nem bocsátva, a gyilkosokat. Estefelé megadta magát a katonaságnak; de azóta az örültek házában tartatik.

KOOS FERENCZ.

Udvarhelyszék, Tordátfalva, 1857. apr. 2. (Vasárnapi iskola, gazdasszonyi egylet, egy derék falusi jegyző tagosítás reménye, tudományos ásatások.) Tordátfalván az esti, és vasárnapi iskola nem csak kezdetén van, hanem folyamatban is, több mint ötven tanítványt számlál; tantárgyai: vallás, irás és olvasás, erkölcsi, tudományos, és gazdasági elbeszélések, és számtan. Hírlapjaink kegyelet úján jönnek, jelesen a Kolozsvári Közlöny, a Vasárnapi Újság, újdonságaival. Ürmösi Samu ur szívességéből, s hitünk mondja, hogy más magas kegyeletekre is számíthatunk.

Községünkben a helyi egyetlet is alakuló félben, melynek feladata lesz a gazdasszonyi kiképezés, és az erkölcsi öregbülés. Községünkben a limitatio napi renden minden ágaira nézve. Az úgy nevezett ordo sylvestris béhozva és mindezekben egyik főtenyező nem más, mint szeretett közjegyzőnk t. Szász György ur, ki igazán nem a 300 pengő forintot tekint hivatala díjául, hanem a közjónak életbeletetését s felvirágoztatását; ki öt községében mindent elkövet, hogy a mi jó, közhasznú, és korszerű, teljesebbé menjen át; ki az irtakon kívül Tarcsafalván nem csak az ugat igyekezett közbéjárása által előtörölni, hanem ennek nyomán mielőbb megkezdni a tagosítást, feladatának tartja. Ki járásával a kor szükségait naponként esmetetvén, az életlevágó kérdéseket a nép szívvel értelmzetteti s annak gábjait elhárítani törekszik. Bár minden közjegyző ötöt követné; esmerné el, hogy az ő hivatala milyen sokat tehet a nép boldogítására nézve.

De még többet is mondhatok községünk jobb oldaláról. Tordátfalva volt első, mely még a forradalom előtti időben községi-olvasó társaságot teremtett és példájával 14 községet ébreszte hasonló eljárásra.

Tordátfalva példányként áll az erdőszetre nézve is; midőn szomszédjai roppant erdői a kíméletlenség miatt elpusztultak, ez a magát megbecsülte, s nevelte, úgy hogy ma egy szálla hiával sínes erdeje, mind a mellett hogy belőle épületekkel és tüzeléssel ellátja birtokosait.

Tordátfalva példány a gyümölcstermesztésben is; kiemelöleg: alma, szilva, körtvély és más nemű fáktól az egész községi tér egy roppant erdő képez, gyümölcs és eperfa iskola több egynek bőviben, a selyemtermelés hogy kezdetet vehesse, nem több, mint egy pár év szükségeltetik, s már is egy olyan ifjúról gondolkodik, ki a selyemtermelésben gyakorlatilag kiképeztesse valamely termelő egyénét, ha találnánk is oly emberre, ki már azt tökéletesítve folytatja. *)

Tordátfalva példány az építésben is annyiban, hogy az építő gazdának költségén kívül egy 24 óra alatt megvágják fát, sőt beviszik, és csak egy kopogtatást halljanak tőle a jó szomszédok, egymásra rohannak felsegélésére és majd minden díj nélkül készen a csinos faház egy pár hetek alatt; bár másutt is így tennének.

Ennyit Tordátfalva községéről most; de maholnap többet, mert székelyesen szólva, hogy mindent össze hordjak, nem sokára községi határunkon több málok (sirdomb) fognak kibontatni, nem tudom melyik conservator biztosai által, ilyen ő-sirhalom mintegy 29 van, többek már leszántattak, és kaplak is urnát (hamvvedret), s benne emlékdarabokat, igen drága aranypénz-formát, hihető emlékpénz volt. Szentül hiszem, hogy a conservator nem fog ok nélkül fáradni, de a melyről majd bővebben, ha a terv sikerül is, nem is.**)

ÜRMÖSI SÁNDOR.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

— Meleg részvétellel vettük a szomorújelentést, mely szerint közkedvességgel dolgozó társunk, volt kir. táblai ülnök Hilbi Gál János ur rokonaival együtt szomorúan tudatja, hogy szerető és tisztelt édes anyja Donáth Mária, boldogult kir. tanácsos és kolozsvári kath. főiskola-igazgató Gál Domokos özvegye, életének 69-dik évében f. évi ápril. 9-én reggel elhunyt.

— A napokban kirándultunk volt Magyar-Sádrára, mely helység városunktól hol 3 órány, hol egy fél napi távolságra fekszik, a mint az idő esős vagy száraz. E falu ma már csak anynyiban felel meg nevének, a mennyiben hajdan magyarság lakta, mely alkalmasint Mihály vajda hadjáratakor pusztult ki; de most csak a birtokos urak képviselik ott a magyart—élvén ros

*) E részben maga a m. kormány is gondoskodott, a derék tordátfalvi községnek leendő alkalmi, még a jövő nyáron, itt Kolozsvárról felállítandó intézetben, alkalmas egyénet kiképeztetni. Addig is a lelkes tanár Tunyogi József urhoz lehetne folyamodni, ki legnagyobb ismeretekkel bír e szakmában.

**) Törekedjenek, kérjük, található becses régiségekkel a muzeumot is gazdagítani.

egyetértésben. Utunk mindenütt az építendő vaspálya vonala közelében vezetett, csak itt-ott térvén el a magas oldalakra és hegy-hátakra, honnan gyönyörrel néztük a völgyek fenekén fehérő jellákat. A gyorsan működő mérnököket, kik eddig Gorbón felül haladhattak, már akkor András házában találattuk. A munkálat, melyet a völgyek kedvező fekvése sehol se akadályoz, gyorsan halad előre. — A Szilágy felé kimért rakott ut tovább építéséhez is hozzá fognak már.

— Megjelent Rónyi legújabb munkája: „Nyílt levelek (a „Tudomány-reform” című könyv ügyében) tudós Salamon Ferencz ur és tudós társainak.” Pest, 1857. Negyedré, 4 lap. A ki talán nem ismeri a védelmezett művet, e rövip olvasása után tom-pa „észszemmel” és „geniometre” nélkül is hozzásejthet, hogy milyen reformator lehet szerző a tudomány világában.

— A nemzeti színházban folyó hó 13-dikán. Török István jutalmára közép számú közönség előtt a „Kis értet”-et adták, Gyulai rendezése mellett, bérletszűnben.

— Mihályfalvi Nemes József, Szolnokmegye egykori derék igazgató főbírója, folyó hó 13-án élte 54-ik évében jobb létre szenderült. Béke poraira!

— Szép tollu journalistának gróf Lázár Kálmán egy héti itt mulatása után, e hó 15-én körünkől, falusi birtokába visszautazott.

— Hazánk azon forró ohajtása, hogy a gazda s cseléd közti viszonyok szabályozva legyenek, gazdasági egyletünk e tárgybani kihallgatása után teljesítve lőn, s magas kormányunk a „feltámadás” szent ünnepére minket egy oly közhatalu rendelkezéssel örvendeztetett meg, mely bizonyosan az egész gazdaközönség teljes rokonszenvével fog találkozni. Az Erdélyre nézve kiadott cselédrendtartás, a mennyiben azt már a Sieb. Bote hozta, a Magyarországra már korábban kiadott eszmékre s határozatokra van alapítva. Mindamellet, hogy ez az országos törvény-lapban, minden helységbe meg fog küldetni, czél szerűnek véljük, annak még bővebb szétterjedése végett lapunkban is közreadni, a mint következik.

Ideiglenes cselédrendtartás Erdély nagyfejedelemségre vonatkozólag.

(Kiadott s szétküldött apr. 6-kán 1857.)

Közzétetteti a cs. kir. helytartóságnak 1857. februar 28-n 28224 sz. alatt kelt rendelete által

Szolgálati szerződés, érvényessége és feltételei.

1 §. A szolgálati szerződés érvényessé válik, a gazda által kiadott s a cseléd által felvett felpénzzel.

Ennek a pénzü kiszerződött évi bér huszad részét, vagy ha havi bér köttetett ki, annak egy havi öszvegét nem szabad felülhaladnia, s abba be is számíthatatik.

2 §. A szolgálati szerződés feltételei a két fél szabad egyezkedésére bízának.

Oly feltételek, melyek a jó házi fegyvellemmel öszhangzatlanok, vagy a meghatározott tiltó szabályokat áthágják, érvénytelenek, s miatlok úgy a gazda mint a cseléd köllőleg megbüntettetik.

A gazda helyettese.

3 §. Az illető határozatok, melyek itt a gazdára vonatkoznak, érvényesek annak helyettesére is, a mennyiben a dolog természetéhez képpst egyes határozatok nem volnának, ki-válólag csak a gazda személyére alkalmazandók.

Szolgálatbalepés, felpénz.

4 §. Ha a cseléd több gazdától vett felpénzt, akkor ahoz köteles belépni, kitől a felpénzt legelőbb fogadta el.

A többieknek, a mennyiben ezek a korábbi szegedségről nem birtak tudomással, a felpénzt visszafizeti s a bebizonyítható kárt megtéríti. Ezen felül illő büntetéssel lakoltatandó.

Es ha e mellett a büntető törvények szerint tilalmas cselekvény is forogna feñ, akkor vele ezek szerint kell bánni.

Az oly gazda, ki a korábbi szerződésről tudomással birt, hasonlóan aránylagos büntetés alá esik, és igényét a felpénzhez elveszti. Azonban ez a cselédétől is visszavétetik s a község pénztárába tétetik (45. §.).

5 §. Ki a cselédet elszólja, hogy szerződött szolgálatába ne álljon, vagy elkezdett szolgálatát oda hagyja, vagy felmondja; illő büntetés alá esik, s a gazdára e miatt háromlotti kárról felelős.

6 §. Megköltetvén a szolgálati szerződés, köteles a gazda a cselédet befogadni, s ez beállani.

*) Ha a gazda vonakodik a cselédet felfogadni, elveszti a felpénzt, és tartozik a bért és élelmet, évi szerződésnél egy negyedévre, másként pedig egy óra megtéríteni.

A gazda azonban szerződésétől visszaléphet oly okból, melyből jogosítva van a cselédet a szolgálatidő eltelte előtt is elbocsátani; ezen esetben őt a felpénz megtérítése is illeti. Ha a gazda valamely, személyét vagy gazdaságát illetőleg, közbejött esetlegesség miatt, a cselédet fel nem fogadhatná, tartozik a cselédet azonnal értesíteni, s ennek nemcsak a felpénzt odaengedni, de ha a szolgálat egy évig tartandó, akkor egy havi részletet, más különben tizennégy napi illetőséget fizetni.

8 §. Ha a cseléd szolgálatába beállani vonakodnék, a körülmények szerint megbüntetendő, s ha a gazda kívánja, kényszerítő szabályok alkalmazásával a szolgálatba lépésre szorítandó. Azonban a gazda ez esetben is szerződésétől elállhat, s a cselédén a felpénzen felül az okozott kár megtérítését is követelheti.

Ha szolgálatba lépését a cselédnek, hibáján kívüli, huzamos akadályok tennék lehetlenné, akkor a gazdának a felpénz visszaadásával meg kell elégednie. Azonban, ha az akadály csak mulékony, akkor annak megszűnte után, a gazda kívánsáratartozik a cseléd szolgálatába állani.

(Folytatjuk.)

Hivatalos kinevezések.

A cs. kir. legfőbb számveteli ellenőrségi hatóság az erdélyi számvevőségél Szebenben újonnan rendezett számtanácsosi állomásra, ottani számtiszt Hilbi Haller Sándort nevezte ki.

A földterhementesítési országos bizottság elnöksége, az erdélyi számvevőségél számtiszt Macedonffy Papp Ferenczet a liquidáló osztály vezetőjének nevezte ki.

*) A hivatalos lapban sajtólibából elmaradt 7. §. alkalmasint ide gondolandó.

*) Az oláh tartományok minkei nagy mérvben érdeklő mozgalmairól, minél gyakrabban tudós tást várunk.

Szerk.

**) Vajjon mikor nem voltak ők vagy az erdélyi fejedlem, vagy a magyar király, vagy a porta protectioja alatt?

Szerk.

***)) Ime hová fejtett már az unio kérdése?

Szerk.

AUSZTRIAI BIRODALOM.

— Bécsből ápril 7-irák: A cs. k. főudvarmesteri hivatal tagjai ma már elmentek Budára, hogy az ottani kir. várkastélyban Ő Felségeik megérkezésére a szükséges intézkedéseket megtegyék. — Szász-Koburg-Kohary Ágost herceg magyarországi jószágaira ment, ott szándékozik Ő Felségeiket fogadni. — Mint értes lünk, Ő Felségeiket magyarországi útjukban csak két miniszter, Kempen és Bach báró urak fogják kísérni és az országban teendő körülményben Ő Felségeik környezetét képezzék, a többi miniszterek mind Bécsben maradnak.

— A „Corr. Havas“-nak írják Bécsből márt. 28-ról: „Ugy látszik, hogy Ausztria elhatározta szabad lefolyást engedni a Montenegróban előkészülő eseményeknek. Minthogy a dolgok ott valóban már-már a kitörés pontján állanak, a montenegrói határokon levő ausztriai hadsapatok parancsnoka rendeletet kapott, készen állnia minden eshetőségre. Petrovics Mirko, ki a vladika távollétében az országot kormányozza, hirtelen Bécsbe érkezett, s legott kihallgatást kért Buol gróftól, de azt eddig meg nem nyerve.

K Ü L F Ö L D.

Anglia. Chinából érkezett hírek szerint Jeh még folyvást bírja a chinai császár bizalmát. Ő mennyi felsége teljesen meg van elégedve a kanton kormányzó-
nak azon képességével, hogy meg tudja ítélni a külföldieket és tud is velük bántani. Ajánlja az alkirálynak, hogy legyen szelid, és ha ez célhoz nem vezetne, a barbarokat üzze a tengerbe. Kantonból írják, hogy Jeh a lerombolt angol kereskedelmi telep-épületek (factoriák) helyeire sőt hintetett is szántott rajtok. — A császár tudja, hogy az angolok különböző ütközetekben 400 embert és egy admirált vesztettek, miért is őket eléggé megtörtteknek tartja. Jehnek meghagyja, ne bántja velük túlszigorúan, de attól is óvakodjék, ne hogy őket elhamarkodott kedvezmények által új követelésekre lovalja. A császár egy utal meghagyja a partvidéki főhatóságoknak éber figyelemmel őrködniük, de a nélkül, hogy a népet fellármázzák. Ez annyit tesz, — megjegyzi a China Mail — hogy nem kell gondolni, mintha a chinai kormányának nem volna kedve, „a barbarok tulcsapongásának“ ellenszegülni, de minthogy az országban forradalom dúl, nem szeretne a tartományok kezeibe fegyvert adni. Aztán, míg főleg Kanton magát bévehetlennek tartja, engedékenységről szó sem lehet.

Franciaország. A neufchateli ügyben remélhető a kiegyenlítés: ezt vehetni ki egy hosszabb párisi levelezésből az „Ind. belge“-ben, s e remény kizárólag azon alapszik, miszerint a porosz képviselő szint-
ugy mint a svájci a legsürgősebben ajánlták volna kormányuknak az engedékenységet; nevezetesen Kern tudor a szövetséges tanácsnak kinyilatkoztatta volna, hogy bizonyos kárpótlási összeg fizetendő a porosz királynak, miatt Hatzfeldt gróf maga részéről viszont azt írta, hogy bárminő nyomást gyakorol is a conferentia Svájcra, ez mind a mellett is soha sem állandó két milliónyi kárpótlás fizetésére. Párisban azt hiszik, hogy a vitálkodó felek 600,000 frank kárpótlási összegben majd kiegyezkednek egymással. Azonban, mert senki sem tudja, mikor leend a nyolcadik értekezlet, előbb elvárják Berlinből a választ a Hatzfeldt gróf többi közléseire.

— A „Pays“ szerint a porta beléegyezett, hogy a Dunafejedelemségeket egészen odahagyják csapatai, s visszavonulásuk ápril. 15-kén megis kezdődött. E hadkiürítést a szervezési bizottmány kívánta a portától, úgy tartván, hogy a török seregek jelenléte a moldva-
oláh területen vagy valamely határszéli közel ponton, bármily kevés legyen is e seregek száma, kellemetlen eseményekre szolgálhat alkalmul. A csapatok Szilisztriába vonulnak vissza.

— Párisból apr. 3-ról írják: „Pár nap óta kevésbé kedvező hírek érkeznek a dunai fejedelemségekből. A választásokat, úgy látszik, elhalasztották; a porta folyvást ellenzi az egyesítést s elhatározta, hogy erősen elnyomjon minden zavargást. Azt is beszélik, hogy azon csapatok, melyeket Ausztria kivont, Moldva és Oláhország szélén állanak.

— A párisi gróf és a mérsékelt köztársasági párt között előkészülő fusiora azon körülmény is mutat,

hogy a párisi gróf Európában teendő útján Thomas, a nemzeti műhelyek véres emlékü igazgatója által szándékozik magát kísértetni. Állítják, hogy Thomast erre a mérsékelt köztársasági párt főnökei hatalmazták fel, jelesen Charras ezredes, a ki ezenkívül egy köriratban tudatta barátival, hogy kedvezőbb idők várása közben nem tehetek jobbat, mint a párisi gróf párthi-
veivel egybeolvadni. Ez utóbbiak, tudomás szerint, szilárdan ragaszkodnak a polgárkirályság minden forradalmi eszméjéhez. E hirt a „Kreuz-Zeitung“-irja. Várjuk el, nem fognak-e annak az illetők ellent mondani.

— Napoleon Lajos, miatt jövő évre az arab fajta kabylok ellen új hadjáratra készül, egyszersmind afrikai arab alattvalói mivelődésének magvait hinti el egy Algírben felállítatni rendelt arab-francia collegium által. Mint jutalomdíjazottakat csak muzulmánokat fog ez iskola befogadni, mivel lehetetlen volna oly különböző hitvallású gyermekeket, mint a kereszténység és islam hívei, közösen nevelni, miután a vallásnevelést s vallásos szertartások gyakorlását is magában kell foglalnia. A collegiumban 150 növendék, mint szabad tanuló, és állam vagy községek költségén szállást, asztalt és nevelést kap. A collegium felügyelése a kormányzóra van bízva.

— Mintha a világ még nem hinné, hogy Páris lett az európai Areopagus székhelye, a „Pays“ szükségesnek látta még egyszer fölemlíteni, hogy III. Napoleon Europa békebírájává lőn. Főlemlíti egymásután a császár minden tettét a békekötéstől fogva s megerősíti azon hirt, hogy Dánia, melyet Franciaország hagyományos szövetségeseinek nevez, Napoleon támogatását kérte fel a német hatalmakkal vitáiban.

Törökország. A Dunafejedelemségek kiürítése ápril 10-én bevégeződött, az ad hoc-divánok egybeülése fog következni. Az európai bizottmány a fejedelemségek újra szervezése fölötti hivatalos jelentését majd csak szeptember tájait fogja beadhatni; és így ez ügyben a párisi conferentia egybeülése csak szeptemberben várható.

Olaszország. Anconában, márt. 31-én este, Baldoni csendőri őrmester egyik leglátogatottabb kávéházban az utcáról történt lövés által halálra sebesített. A merényletet inkább magánboszúnak, mint politikai bűnténynek tartják.

Spanyolország. Legforradalmibb városaiban is, mint Madrid, Barcelona s Valencia, fényes eredménye volt a ministeri moderadoknak. Ezen senki sem csudálkozhatik, a ki a spanyol viszonyokat, s a hatóságoknak a polgárok véleményére gyakorolt befolyását ismeri. Magok a kormány párthívei is megvallják, hogy a választások eredményéből semmi sem lehet előre következtetni. „Ha hirtelenében törökök állanának a kormány élére, Spanyolország is mohamedánná válnék e hatalom fennállásáig.“ — E szavakat adják a mostani belügyminister Noceda lnak szájába. Nem sokat örülhet tehát Narvaez egy oly országban, hol a legjobb kacagót sem mindig erőltetheti a kacagás.

— A spanyol alattvalók elleni bántalmazásokat Mexicóban, a kormány szigorú parancsa ellenére, megújították. „Ferrolana“ spanyol fregatra a vera cruzi erődből már harmadszor löttek, midőn az a szárazhoz közelített, vízmerítés végett.

A spanyol hajóhad-osztály, mely a Mexico elleni működésre van rendelve, márt. 20-án Cadixből elindult Havannába, hol a hadi készülékekkel annyira vannak, hogy 15,000 ember vehet már részt a hadjáratban.

U J P O S T A.

— A dán-holsteini ügyben a francia kormány a német hatalmak fölfogása mellé nyilatkozott, miszerint a hercegségek ügye tisztán németországi belügy s a dán király — mint holstein-lauenburgi herceg — köteles a német szövetséggyűlés ítéletében megnyugodni. Az orosz kormány szintén ily értelemben mondta ki önnön nézetét a dán kabinetnek, miért nem csoda, hogy ez utóbbi nem akarván ez ügyben engedni, leköszönését beadta. A mint gyanítják, Poroszország meg volna nyerve a dunai fejedelemségek uniojának pár-

tolására, s ily módon esett a francia s orosz kormányoknak e német ügybeni jobb hangulata.

— Sz. pétervári tudósítás szerint Eszterházy Bálint gróf ausztriai követ nemsokára elhagyja az orosz fővárost, hogy a neki megadott szabadságidőt használja. Nem állíthatni egész határozottan, ha vajjon a szabadságidőt ő kérte-e, vagy pedig a bécsi kabinet önkényesen adta. Annyi való, hogy Eszterházy gróf az orosz társadalmi légkört tovább már nem igen szenvedhetvén, többször fejezte ki azon ohajtását, hogy szabad legyen az Ausztria iránt oly barátságatlan hatalom fővárosát elhagyni.

— Az ápril 6-ki „Times“ egy párisi levelet hoz, mely az Ausztria és Szardínia közti szakadást tökéletesnek tekint annyira, hogy, véleménye szerint, a legcsekélyebb szikra is képes volna rendkívüli gyuladást okozni. — Ugyancsak Párisból írják Bécsbe, hogy Szardínia békés indulatának bizonyosságul még az Alessandria melletti tábor egybevonásáról is lemondott. A turini brit követ folyvást engedékenységre inti a szárd kormányt, mint a mely csakis ez által számíthatna az angol támogatásra.

A China elleni angol rendszabályok erősen folynak.

— A jelen elfogatások Franciaországban nagyobb jelentőségűek az eddigiekénél, a mennyiben most a rendőrség a titkos társulatoknak több főnökét kerítette kézre. A köztársaság egykori minisztere Bastide is elvala fogva, de csakhamar ismét elbocsátva.

A stambuli osztrák követ Prokesch-Osten báró tudósításai szerint, az orosz és francia követ mind a hatot befogták a porta közelében, hogy azt a dunai fejedelemségek uniojának barátjává tegyék, sőt illető biztosaik által a fejedelemségekbeni választásokra is igyekeznek befolyjni. Egyebiránt Anglia még mindig ellene az unionnak, mint az osztrák követ maga is jelenti Stambulból.

— Bombayból márt. 19-ről írják: A csapatkudések a persa öbölbe megszűntek; ámbár, mint hírlék, a persa sereg ismét összpontosul.

— Az angol flotta a Bosporust elhagyván, a török kormány oda utasította a Daránellák kormányzóját, hogy éjente gőzös — és vitorlás hajókat át ne bocsásson.

— A modenai herceg huzamos betegségéből tökéletesen felüdült; ezuttal tehát elmaradt az eperszedés, a mit Turinban már orruk előtt képzeltek. Ellenben a velencei patriarcha f. hó 9-kén délelőtt az Urban elnyugodott.

— Seferpasa a cserkesz földre vonatkozólag a brit néphez egy előterjesztést szándékozik intézni. Remélik, hogy az angol nemzet nem fogja azt közönnyel fogadni.

— Konstantin orosz nagyherceg megérkezése Párisba ápril 22-re van hivatalosan jelentve. A touloni kikötőben és arsenálban éjjel nappal nagy erélyvel dolgoznak a nagyherceg elfogadására teendő előkészületeken. Egy gőzös-osztály fog azon orosz flottának elébe menni, mely a nagyherceget Toulonba hozza.

— Párisban a nap hőse jelenleg a híres orosz tábornok Tottleben. Minden Francia jelenlevő francia tiszt igyekszik magát nála beírtni.

— A „Czás“-nak írják: Lengyelország kormánya az orosz ministerium befolyása alól teljesen elvonatik és saját helytartóság alatt állandó, melynek oldala mellett külön kormánytanács lesz. A pétervári cabinetnek ez intézkedése nyilván oda mutat, hogy Oroszországnak szándéka azon sebeket begyógyítani, melyeket Lengyelországnak az orosz birodalommal egyesítése a lengyel szíveken ütött.

— A „New-York Herald“ szerint Butterfield Mexicoba indult egy oly új szerződés-tervvel, melynek fogva a washingtoni kabinet némely területeket vásárolna meg, s Uj-Orleans s Vera-Cruz közt, postai szolgálat végett, amerikai lobogó alatt gőzös-járat állíttatnék fel.

Bécsi hírek. Ápril. 10-kén Nemzeti közlőn 5¹/₂ — 84¹/₂. Ausztriai urbéri papír 88¹/₂. Magyarországi urbéri papír 79¹/₂. Vert arany 8¹/₂; szélárany 6¹/₂; ezüst 5.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

Törvényszéki hirdetések

kivonatban:

A hoszszfalvi cs. k. járás-hivatal mint törv. szék f. é. márt. 26-ról 259 sz. a. felhívja ottani lakos Szent Ballást (?) ellene Jekel Pal és fia által 32 váltó ft. 18 kr. tartozás iránt indított kereset védelmére. Tárgyalási hatánap f. é. ápril 28-kán d. e. 9-kor. Részire kirendelt ügyvéd Márton Jakab.

Az erdélyi cs. k. helytartóság f. é. márt. 31-ről 4926 sz. a. pályázatot hirdet Csikszerecsen gyógyszertári személy-jog elnyerhetésére. A pályázók adják be oda szabályszerű kérelmeiket f. é. május 15-éig.

Az erdélyi cs. k. helytartóság f. é. ápril. 4-ről 7110 sz. a. pályázatot hirdet a csik-szeredai kincstári feltanodában megürlt al-tanítói állomásra, 180 e. ft. évi fizetéssel, szabad-szállással és 9 ölfá megváltási árával, — egy a csik-szeredai

és csik-sz.-mártoni tanodában megürlt segéd-tanítói állomásra, 60 e. ft. évi fizetéssel, szabadszállással és 3 ölfá megváltási árával. A pályázók adják be oda szabályszerű kérelmeiket f. é. május 20-káig.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. márt. 26-káról 2878 sz. a. felhívja Tholdalagi Eszter grófnőt, mint gróf Tholdalagi Zsigmond egyik örökösét, ellene egy a többi örökös ellen, a cs. k. pénzügyvédség által, a tanodai alapítványnak tartozó 400 e. ft. iránt indított kereset védelmére. Feleltételi határidő 45 nap alatt. Részire kirendelt ügyvéd Pataki József.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. márt. 26-káról 2813 sz. a. csődöt hirdet kolozsvári Elek Sándor összes vagyonára. A hitelezők adják be oda követeléseiket f. é. május 15-éig. Tömeggondnok ügyvéd Tamási Antal ellen.

A cs. kir. bányagazgatóság 336 sz. a. tudatja, hogy f. é. ápril 20-án Nagyágon a hivatal irodájában 2879 darab cs. kir. aranyat fognak közárverésen eladni.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.

Mai számunkhoz egy félív melléklet van csatolva.